

Фінанси підприємств

4. Герасименко Ю.В. Методологічні аспекти розробки регіональної інвестиційної програми АПК / Ю.В. Герасименко // Економіка АПК. – 2010. - № 9. – С.81-85.

5. Диба М.І. Генезис інвестиційних теорій / М.І. Диба, Є.А. Поліщук, А.В. Мироненко // Економіка АПК. – 2011. - № 12. – С.123-127.

6. Довгалюк В.І. Інвестиційне забезпечення розвитку галузі хмелярства: аналітична оцінка / В.І. Довгалюк // Облік і фінанси АПК. – 2011. - № 2. – С.86-89.

7. Зубець М.В. Виклад звітної доповіді на Загальних зборах Національної академії аграрних наук України 24 листопада 2010 року / М.В. Зубець // Економіка АПК. – 2011. - № 1. – С.3-11.

8. Инновационный менеджмент [Справ. пособие]; под ред. П.Н. Завлина, А.К. Казанцева, Л.Э. Мендели. – [Изд. 2-е, перераб. и доп.]. – М.: ЦИСН, 1998. – С. 441.

9. Мазнев Г.Є. Економічна ефективність інноваційних техніко-технологічних рішень в аграрному виробництві / Г.Є. Мазнев // Економіка АПК. – 2011. - № 6. - С. 120.

10. Програма розвитку хмелярства на 2011-2015 роки. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=explorer&chrome=true&srcid=0B7iSgtOTmRt-ZjU1MDRmODItNzYwNS00OTk1LWEyMDgtMjc5Mjg1Yjk0MTNj&hl=uk>.

11. Саблук П.Т. Розвиток інституцій удосконалення механізму реформування аграрного сектору економіки / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2010. - № 10. – С.3-10.

12. Степаненко С.В. Інституціональний аналіз економічних систем (проблеми методології): [монографія] / С.В. Степаненко. – К.: КНЕУ, 2008. – 312 с.

13. Чуворкина Т.Н. Проблематика расчета нормы дисконта в бизнеспроектировании / Т.Н. Чуворкина // Роль инноваций в развитии агропромышленного комплекса. – М.: ВИАПИ им. А.А. Никонова: "Энциклопедия российских деревень", 2008. – С. 129.

14. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент. Методи оцінки інвестиційних проектів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com.ua/imag/finans/shel_fm.

УДК 368.023.5

І.О. МАНЬКО, здобувач,

Київський національний торговельно-економічний університет

Напрями удосконалення державного регулювання діяльності страхових посередників в Україні

& Питання, які розглядаються:

- Досліджено основні підходи до державного регулювання посередницької діяльності на ринку страхових послуг.
- Визначено напрями удосконалення державного регулювання діяльності страхових посередників в Україні.

Ключові слова: страхування, страховий посередник, учасники ринку страхових послуг, страховий агент, страховий брокер.

& Вопросы, которые рассматриваются:

- Исследовано основные подходы к государственному регулированию посреднической деятельности на рынке страховых услуг.
- Определено направления усовершенствования государственного регулирования деятельности страховых посредников в Украине.

Ключевые слова: страхование, страховой посредник, участники рынка страховых услуг, страховой агент, страховой брокер.

& Issues that are examined:

- The basic approaches to government control of intermediary activity at the market of insurance services are researched.
- The areas of improvement of government control of activity of insurance mediators in Ukraine have been determined.

Keywords: insurance, insurance intermediary, participants of the market of insurance services, insurance agent, insurance broker.

Постановка проблеми. Державне регулювання діяльності страхових посередників є частиною

загальної соціально-економічної політики України, що визначає основні принципи, напрями і форми

адміністративно-правового розвитку цієї діяльності. Проблемні питання здійснення діяльності страховими посередниками на ринку страхових послуг, які є елементом забезпечення захисту майнових інтересів суспільства, потребують вирішення шляхом визначення напрямів удосконалення державного регулювання діяльності цих суб'єктів ринку страхування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд напрацювань зарубіжних та вітчизняних науковців щодо державного регулювання страхових посередників вказує, що це питання є актуальним, але недостатньо дослідженим, оскільки не враховується важливість єдиного підходу до регулювання діяльності усіх учасників ринку страхових послуг.

Вагомий внесок у дослідження державного регулювання страхової та посередницької діяльності внесли вітчизняні вчені: Т.М. Артюх, В.Д. Базилевич, О.І. Барановський, Н.М. Внукова, К.Г. Воблий, Л.В. Временко, О.О. Гаманкова, Ю.П. Гришан, С.С. Осадець, Т.А. Ротова, Д.П. Расшивалов, О.О. Слюсаренко, Г.М. Третьякова, К.В. Шелехов, В.В. Фурман, Я.П. Шумелда, а також зарубіжні - Т.С. Гварліані, Д.В. Демідов, С.Л. Єфімов, О.М. Зубець, Є.В. Коломін, Л.І. Рейтман, К.С. Турбіна, В.В. Шахов, Р.Т. Юлдашев та інші.

Відаючи належне доробку учених у сфері державного регулювання посередницької діяльності на ринку страхових послуг, слід зауважити, що подальшого вивчення потребують питання, які стосуються безпосередньо сфери удосконалення державного регулювання діяльності страхових посередників. Науковцями не обґрунтовано погляд на посередницьку діяльність на ринку страхових послуг як окремих об'єкт державного регулювання, відмінний від такого об'єкту регулювання як надання страхових послуг, що призводить на практиці до відчутних недоліків в організації ринку посередницьких послуг, залишаючи поза увагою такі елементи як єдиний підхід до здійснення нагляду за страховими посередниками та відповідальність цих посередників при укладенні договору страхування без реєстрації.

Метою даної статті є визначення системних підходів до підвищення ефективності державного регулювання діяльності страхових посередників в умовах глобалізації світової економіки. Зазначена мета буде реалізовуватись шляхом вивчення основних напрацювань зарубіжного досвіду державного регулювання посередницьких послуг у страхуванні, аналізу вітчизняного законодавства та визначення напрямків удосконалення нагляду за діяльністю страхових посередників.

Виклад основного матеріалу. У більшості країн світу протягом останніх років мають місце тенденції консолідації не тільки страхових компаній, але і страхових посередників. Основними причинами та передумовами цих процесів є: перенасичення у

розвинутих країнах світу ринків страхування значною кількістю страховиків; потреба збільшення обсягів надходжень страхових платежів в умовах обмеженої платоспроможності населення.

Процес укрупнення страхових посередників теж викликає зміни на страховому ринку. Якщо на початку 2000-х років міжнародний ринок страхових брокерів складався з одного-двох величезних брокерів, декількох великих брокерів та значної кількості брокерів, які могли впливати своїми показниками на діяльність брокерського ринку, то на сьогодні, брокер AON та об'єднані Marsh&McLennan та Sedgwick володіють 75 % брокерської комісії, заробленої десятию найбільших за фінансовими показниками брокерів [1, с. 99].

Сьогодні, на міжнародному страховому ринку, як зазначає Т.О. Батіашвілі, утворилася "двоголова система", що складається з двох міжнародних гігантів конкурентів – Marsh та AON, що утримують значні фінансові ресурси (понад 5 млрд. дол. за результатами 2010 року) [2, с. 169].

Вважаємо, що в умовах глобалізації світової економіки, державне регулювання діяльності страхових посередників в Україні повинне передбачати захист інтересів страхувальників, підтримку вітчизняних страхових посередників, зміцнення законодавчої бази захисту прав інвесторів та стимулювання розвитку різних типів посередників.

Державне регулювання діяльності страхових посередників, як і ринку страхових послуг, повинне полягати у підтримці функціонування ефективних, неупереджених, безпечних і стабільних умов здійснення діяльності в інтересах і з метою захисту страхувальників. Тобто страховий нагляд повинен забезпечити збалансування інтересів усіх учасників страхових відносин: держави, страховика, страхувальника, страхових посередників [3, с. 307]. Єдиний підхід до політики регулювання діяльності страхових посередників, за допомогою інструментів політики обмежень та політики стимулювання, дозволить збалансувати інтереси усіх учасників та інструментів цього регулювання [4].

Місце страхових посередників на ринку страхування України залежить в рівній мірі від кон'юнктури ринку (страхувальників та страховиків) і від втручання держави у провадження їх діяльності (законодавче забезпечення), як це відображено на рис. 1.

Суттєвим недоліком державного регулювання посередницької діяльності в Україні є відсутність у проекті Стратегії розвитку ринків фінансових послуг на період до 2015 року конкретних заходів щодо розвитку інституту страхового посередництва. Зокрема, Стратегія передбачає лише розробку нормативно-правових актів, спрямованих на розвиток страхового посередництва, але реальних кроків щодо удосконалення державного регулювання посередницької діяльності не містить.

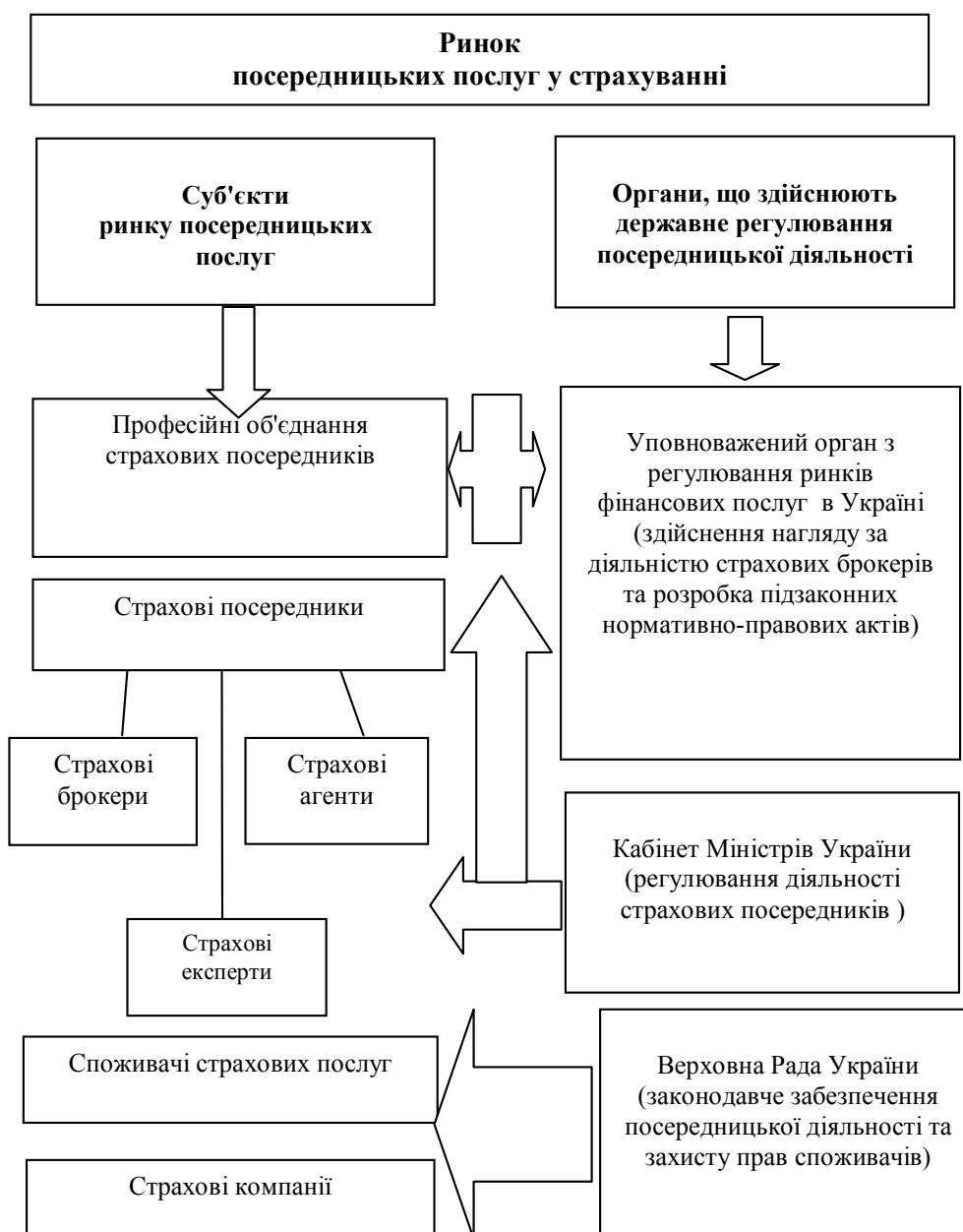

Рис. 1. Взаємозв'язки між учасниками ринку страхування при здійсненні державного регулювання посередницьких послуг в Україні

Враховуючи те, що державне регулювання посередницьких послуг у страхуванні є частиною загальної соціально-економічної політики України та визначає основні принципи, напрями і форми економічного та адміністративно-правового впливу [5; 6], необхідно визначити наступні напрями розвитку посередницької діяльності на ринку страхових послуг в Україні: по-перше, Уповноваженому органу з регулювання ринків фінансових послуг слід вивчати іноземний досвід в регулюванні діяльності страхових посередників, удосконалювати законодавство в цій сфері; по-друге, необхідно проводити навчання з метою підвищення професійного рівня страхових агентів та страхових брокерів, встановлювати додаткові вимоги щодо їх

діяльності на ринку страхових послуг; по-третє, посилити вимоги до агентської діяльності у страхуванні; по-четверте, встановити ліміт страхової суми за договорами страхування, які можуть укладати страхові агенти-фізичні особи.

Зупинимось на основних проблемних питаннях державного регулювання діяльності страхових посередників в Україні, до яких слід віднести: загальні проблеми порядку здійснення діяльності страховими посередниками (реєстрація, сплата комісійної винагороди, звітність тощо); порядок навчання та сертифікації страхових посередників; можливості забезпечення захисту прав споживачів при здійсненні посередницької діяльності на ринку страхових послуг. Ці напрями було сформовано на

основі концептуальних засад розвитку ринку посередницьких послуг у страхуванні, що складаються з цілей розвитку, механізмів та заходів,

спрямованих на реалізацію цих концептуальних засад (рис. 2).

Ошибка!

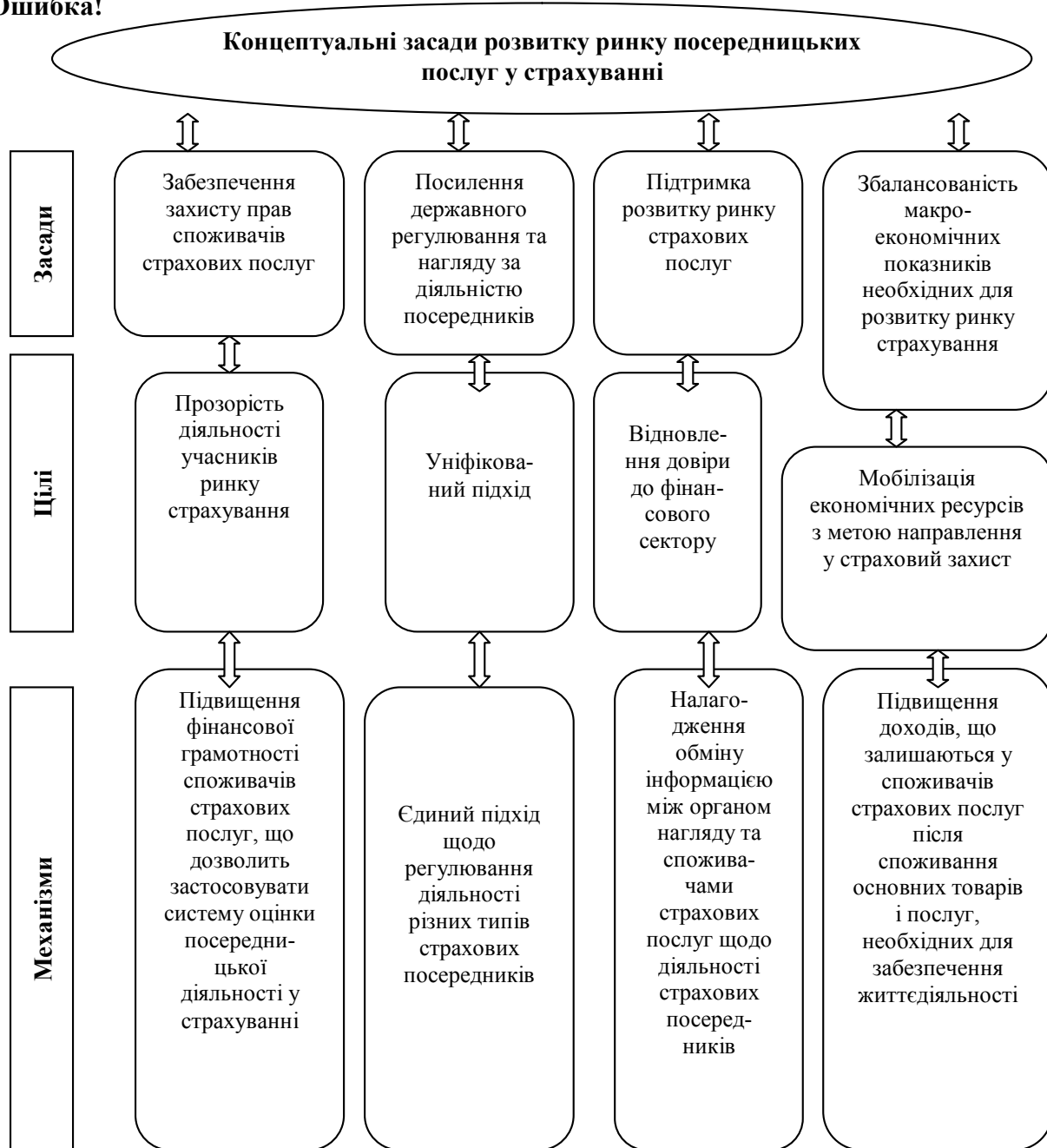

Рис. 2. Концептуальні засади розвитку ринку посередницьких послуг у страхуванні

Погоджуємось з позицією, що державна підтримка страхування повинна здійснюватися з урахуванням значимості та пріоритетності завдань за такими напрямками: пряма участь держави у становленні страхової системи захисту майнових інтересів і додаткове регламентування посередницької діяльності з метою необґрунтованого відтоку коштів за кордон [7, с. 295].

Показники діяльності страхових посередників на ринку страхування демонструють прямий зв'язок із підходами нормативного регулювання до цієї діяльності, що дозволило виокремити три базових

напрями удосконалення державного регулювання в Україні, а саме: удосконалення порядку здійснення діяльності страховими посередниками (реєстрація та сплата комісійної винагороди, звітність тощо); порядок навчання та сертифікації страхових посередників; забезпечення захисту прав споживачів при стимулюванні розвитку посередницької діяльності.

Отже, стратегія розвитку ринку посередницьких послуг в Україні повинна містити заходи, спрямовані для реалізації концептуальних засад розвитку діяльності страхових посередників, а саме:

Фінанси підприємств

підвищення інтересів споживачів страхових послуг; забезпечення стабільності розвитку ринку посередницьких послуг, шляхом удосконалення його регулювання; підвищення капіталізації страховиків та конкурентоспроможності національного страхового ринку; запобігання витоку коштів за кордон; підвищення прозорості діяльності учасників страхового ринку; формування адекватної системи фахової підготовки і сертифікації страхових посередників та забезпечення державної підтримки проведення науково-дослідних робіт у цій сфері; підвищення рівня страхової культури.

4 Список використаних джерел

1. Галагуза Н.Ф. Страховое посредничество: значение, формы, перспективы: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.10 / Николай Федорович Галагуза. – Москва, 2001. – 179 с.
2. Батиашвили Т.О. Современные тенденции развития российского и мирового страховых рынков (на пример страхового посредничества): дис. ... канд. экон. наук: 08.00.10/ Батиашвили Теймураз Отарович. – М., 2005. – 200 с.
3. Козьменко О.В. Страховий ринок України: стратегія функціонування в контексті сталого

розвитку: дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / Ольга Володимирівна Козьменко. – Донецьк, 2009. – 523 с.

4. Фурман Василь Миколайович. Страховий ринок в Україні: проблеми становлення та стратегія розвитку: Дис... д-ра екон. наук: 08.04.01 / Державна установа "Інститут економіки та прогнозування НАН України". - К., 2006. – 421 с.

5. Докторова Н. П. Механізми державного регулювання страхової діяльності в Україні: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Н.П. Докторова – Донецьк, 2008. – 19 с.

6. Залетов Олександр Миколайович. Державне регулювання ринку страхування життя в Україні: дис.... на здобуття наук. ступеня канд. наук: спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / Олександр Миколайович Залетов. – Київ, 2007. – 213 с.

7. Бюджетно-податкові чинники активізації розвитку фінансових ринків та фінансового посередництва: матеріали наук.-практ. конф., 27-28 березня 2008 року / Нац. ун-т державної податкової служби України. - Ірпінь: Нац. ун-т ДПС України, 2008. – 675 с.

ОБЛІК І АПК ФІНАНСИ АПК

бухгалтерський портал

www.faaf.org.ua